

Zoogdiervereniging VZZ

*Vleermuizen van de planlocaties
wijken Elzenbok en Lombok
in de gemeente Brummen*

H. Huitema

1 november 2006

Rapport van de Zoogdiervereniging VZZ

In opdracht van Gemeente Brummen

Vieermuizen Eizenbos, Lomtok te Brummen

VZZ

Vleermuizen Elzenbos, Lombok te Brummen

Vleermuizen van de planlocaties wijken Elzenbos en Lombok in de gemeente Brummen

Rapport nr.:	2006.46
Datum uitgave:	november, 2006
Auteur:	H. Huitema
Illustraties:	H. Huitema
Begeleiding en adviezen	Herman Limpens
Productie:	Stichting VZZ, Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem, Nederland Tel. 026-3705318, E-mail: zoogdier@vzz.nl
Naam en adres opdrachtgever:	Gemeente Brummen Postbus 5, 6970 AA Brummen

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Huitema, H. (2006). Vleermuizen van de planlocaties wijken Elzenbos, en Lombok in de gemeente Brummen
VZZ Rapport nr. 2006.46

De Stichting VZZ, onderdeel van de Zoogdiervereniging VZZ is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de VZZ; opdrachtgever vrijwaart de Stichting VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Zoogdiervereniging VZZ

Niets uit dit rapport mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging VZZ, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd

Vleermuizen Elzenbos, Lombok te Brummen

Inhoud

Inleiding	8
Gebiedsbeschrijving	8
Doelstelling	9
Methoden	10
Resultaten	11
Brummen (locatie Eizenbos)	11
Eerbeek (Lombok) kaart 2	11
Effecten van de ingreep	13
Conclusie / discussie	14
Locatie Eizenbos	14
Locatie Lombok	14
Aanbevelingen	14
Locatie Eizenbos	14
Locatie Lombok	14
Bijlage 1 Verspreidingskaarten	15
Locatie Eizenbos	15
Locatie Lombok	16
Bijlage 2 Voor vleermuizen relevante landschapselementen	20
Bijlage 3 Foto's locatie Eizenbos	21
Bijlage 4 Ecologie van de voorkomende vleermuissoorten	22

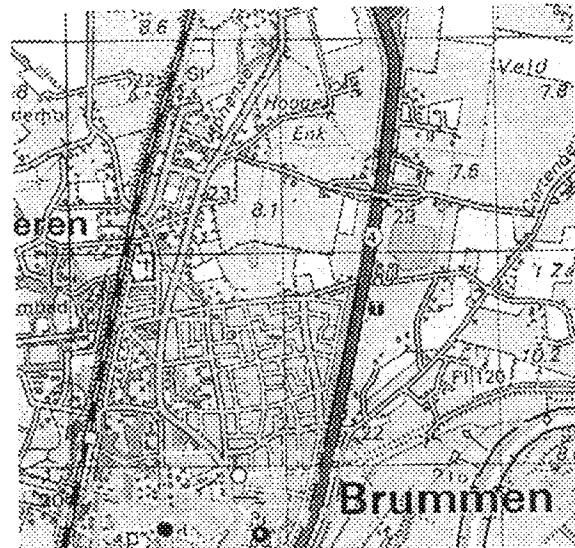
Inleiding

De gemeente Brummen is voornemens op twee locaties (Lombok te Eerbeek en Elzenbos te Brummen) woningen te bouwen en infrastructuur aan te leggen. Mogelijk wordt er binnen beide plangebieden een school of multifunctioneel centrum gebouwd. Voor het plangebied Lombok is het uitgangspunt gesteld dat de aanwezige groenstructuur behouden blijft. De gemeente Brummen is wettelijk verplicht te toetsen of deze ingrepen negatief effect hebben op beschermde soorten van de Flora- en Faunawet. Eerder in 2006 is een quick-scan uitgevoerd (Wortel, 2006)¹ waarbij de het ontbreken van vleermuisgegevens werd vastgesteld en nader onderzoek werd aanbevolen. De gemeente Brummen heeft Zoogdiervereniging VZZ opdracht gegeven onderzoek te doen naar het voorkomen van vleermuizen op beide locaties. Daar de opdracht daartoe pas eind augustus kon worden verstrekt kon geen volledige inventarisatie worden uitgevoerd. Het onderhavige onderzoek betreft daarom een voorstudie welke duidelijk moet maken of verder onderzoek noodzakelijk is.

Gebiedsbeschrijving

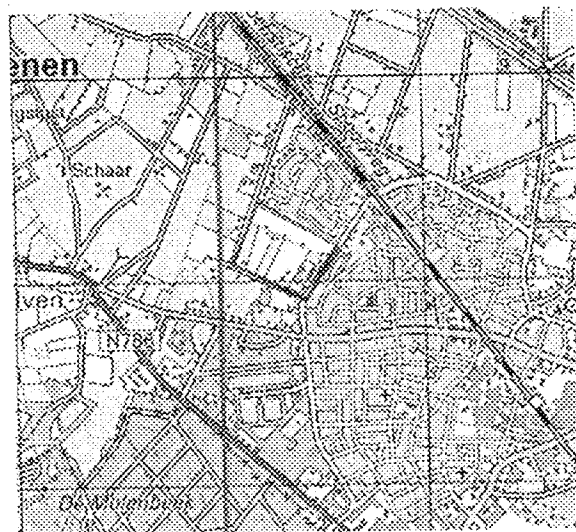
Locatie Elzenbos

Het plangebied locatie Elzenbos wordt ingesloten door de Zutphensestraat, Elzenbosweg, De N348 en de Meentgatsiraat en De Veldweide. Het gebied omvat overwegend grasland. In het zuiden ligt een retentiebekken. Op deze retentiebekken mond een regenwatergreppel uit weik het gebied noord-zuid doorsnijdt. Dwars door het gebied lopend enkele oude meidoorn en sleedoornhagen. In het zuidoostelijk deel ligt een kleine gegraven poel op 100 m ten zuid oosten van het eind van de sleedoornhaag.

Locatie Lombok

Het plangebied locatie Lombok ligt ten west van Eerbeek en beslaat het gebied tussen Ringlaan en Lombokweg, een strook van de ca 100 m ten zuiden van de weverweg tot de nieuwbouwwijk Lombok in het noorden. Het gebied omvat grasland en een graanakker. Dwars door het gebied in oostwestelijke richting een oude meidoornhaag. Langs de Weverweg staat een laan bestaande uit Amerikaanse en Zomereiken en enkele Vogelkersstruiken.

¹ Wortel, L.H. 2006. Quickscan flora- en fauna gemeente Brummen, locatie Lombok en Elzenbos. Royal Haskoning.

Doelstelling

De inventarisatie richt zich op de volgende vragen:

- Welke vleermuizen / soorten komen voor in het plangebied en in welke aantallen?
- Welke functies voor vleermuizen vervullen de landschapselementen in het gebied?
- Welke effecten van de geplande ingreep op de voorkomende vleermuizen zijn te verwachten?
- Is onderzoek in de herfst van 2005 afdoende voor de beoordeling, of wordt nader onderzoek in de winter en/of zomer nodig geacht?

Het onderzoek heeft niet tot doel een volledig beeld te geven van het gebruik van de gebieden door vleermuizen. De resultaten geven een indicatie van de potentie voor vleermuizen en vormen de basis voor eventueel verder onderzoek.

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd door H. Huijema (regiomedewerker VZZ). Er zijn per locatie twee bezoeken gebracht; locatie Elzenbos op 22 augustus en 19 september, locatie Lombok op 29 augustus en 25 september. Het onderzoek is uitgevoerd met batdetectors (QMC mini 3 en Petterson D240x). Het onderzoeksgebied werd lopend en fietsend doorkruist waarbij alle waargenomen vleermuizen werden gekarteerd. Om determinatie van enkele vleermuizen te Brummen te bevestigen zijn geluidsopnamen gemaakt voor nadere analyse. Aanvullende gegevens zijn verstrekt door Han Bosch, waarvoor hartelijk dank.

Resultaten

Brummen (locatie Elzenbos)

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Deze, algemene gebouwbewonende, soort is jagend op verschillende plaatsen verspreid over het gebied waargenomen. De beschutte zijde van de sleedoornhaag was een veelbezochte jachtplek. Daar joegen op beide avonden meerdere dieren tegelijk. Er werden enkele roepende dieren waargenomen. Er is geen indicatie voor een verblijfplaats in het plangebied.

Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

Langs de sleedoornhaag zijn enkele ruige dwergvleermuizen jagend waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor (paar)verblijven in het plangebied. Mogelijk verblijven enkele dieren solitair in de aanwezige (oudere) bomen (in de sleedoornhaag of langs de Elzenbosweg).

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Deze gebouwbewonende soort is op drie plaatsen waargenomen. De meeste dieren joegen in de zuid-west hoek van het plangebied langs de maidoornhagen. Er is een verblijfplaats (kraamkolonie) aanwezig in een woning aan de Voorsterweg waar ieder jaar zo'n 80 dieren worden geteld (mond med. Han Bosch).

Roze vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Deze soort is op een plek alleen hoog overvliegend waargenomen. Dichtstbijzijnde verblijfplaatsen zijn bekend uit het Leusveld en andere bospercelen ten westen van het plangebied.

Watervleermuis

Van deze, sterk aan water gebonden, soort is een vliegroute gevonden welke oost-west dwars door het plangebied loopt. De vliegroute kon worden getraceerd vanaf de zuid-west hoek van het plangebied tot aan het einde van de sleedoornhaag. Het is bekend dat de verblijfplaats zich bevindt in een boom op de begraafplaats ten westen van de Zutphensestraatweg. De exacte locatie is tot op heden onbekend (mond. med. Han Bosch). De dieren vliegen door naar de plas ('t Gat van Corteneever) ten oosten van de N348. Tijdens onderhavig onderzoek zijn ten hoogste 4 passerende dieren op deze vliegroute waargenomen. Bij voorgaande inventarisaties zijn in het zomerseizoen tot veertien passerende dieren waargenomen (mond. med. Han Bosch).

Eerbeek (locatie Lombok)

Gewone dwergvleermuis

Deze soort is verspreid over het gehele plangebied jagend waargenomen. De laan langs de Weverweg en de meidoornhaag vormen belangrijke fourageerbiotopen voor deze soort. Er zijn geen vliegroutes gevonden en geen andere aanwijzingen voor een verblijfplaats in het plangebied. De woningen in het gebied zijn in principe geschikt als verblijfplaatsen voor deze soort.

Ruige dwergvleermuis

In het zuidwesten van het plangebied jaagden op 25 sept twee dieren deels langs de bomenlaan deels in het open veld. Er is geen aanwijzing gevonden voor een verblijfplaats in het plangebied. De bomen langs de Weverstraat zijn in potentie geschikt als verblijfplaats / paarplaats voor deze soort.

Laatvlieger

Vroeg in de avond van 29 augustus vlogen een vijftal Laatvliegers rond het woonhuis op de hoek van de Weverweg en Ringlaan. Of de betreffende woning een verblijfplaats betreft kon niet worden vastgesteld. Mogelijk betreft het zwermgedrag rond een verblijfplaats die eerder in het jaar bezet is geweest. Later op de avond werden op enkele plaatsen jagende dieren waargenomen.

Rosse vleermuis

Op 25 sept vloog een dier hoog over de wijk Lombok. Er zijn geen aanwijzingen voor verblijfplaatsen in het plangebied.

Effecten van de ingreep

Locatie Elzenbos

De geplande nieuwbouw heeft naar verwachting negatief effect op de Gewone dwergvleermuis, De Laatvlieger en de Watervleermuis.

De bebouwing zal leiden tot vermindering van de geschiktheid van de houtwallen als jachtbiotoop voor de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. Deze elementen zijn namelijk met name geschikt als jachtbiotoop doordat zich insecten uit het omliggende grasland zich concentreren aan de lizijde. Door verdwijnen van de graslanden zal ook deze insectenrijkdom verdwijnen.

De nieuwbouw zal zonder dat er expliciet rekening gehouden wordt met de eisen van de Watervleermuis naar verwachting leiden tot het verdwijnen van de vliegroute van de Watervleermuis, ook bij handhaving van de aanwezige houtwallen. Hierdoor zal 't Gat van Cortenoever als jachtgebied onbereikbaar worden. De Watervleermuis is namelijk gevoelig voor lichtverstoring. Door de bebouwing zullen de heggen en houtwallen waarlangs de watervleermuizen momenteel vliegen worden aangelicht. Bovendien zal de voedselrijkdom langs de houtwallen afnemen (zie effect Gewone dwergvleermuis). Het is op basis van de resultaten van het onderhavig onderzoek niet mogelijk uitspraken te doen naar het effect op de populatie omdat geen gegevens bekend zijn over de omvang van de populatie noch over de ligging van alternatieve jachtgebieden. Daartoe is nader onderzoek noodzakelijk.

Locatie Lombok

De geplande nieuwbouw heeft naar verwachting een gering negatief effect op de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger door het verdwijnen van foerageergebied. De geschiktheid van de meidoornhaag als foerageerplek zal afnemen ten gevolge van bovengenoemd effect.

Indien gebouwen gesloopt worden ten behoeve van de nieuwbouw zullen potentiële verblijfplaatsen verdwijnen. Op basis van het onderhavige onderzoek is niet bekend of er belangrijke verblijfplaatsen in het plangebied zijn. Daartoe is een korte inspectie in het zomerseizoen nodig.

Conclusie / discussie

Locatie Elzenbos

In het plangebied komen 4 soorten vleermuizen in kleine aantallen voor. Het betreft de Gewone dwergvleermuis, de Laatvlieger, de Rosse vleermuis en de Watervleermuis.

De aanwezige houtwallen en heggen, het retentiebekken en de toevoergreppel spelen een belangrijke rol als fourageergebied en migratieroute.

Voor de Watervleermuis zal de ingreep een ernstig negatief effect hebben. Om deze negatieve effecten afdoende te kunnen mitigeren of compenseren is aanvullend onderzoek nodig.

Locatie Lombok

In het plangebied komen 4 soorten vleermuizen in kleine aantallen voor. Het betreft de Gewone dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis, de Laatvlieger en de Rosse vleermuis.

De aanwezige meidoorn en de laan langs de Weverweg spelen een belangrijke rol als fourageergebied. Mogelijk zijn enkele gebouwen van belang als verblijfplaats.

De nieuwbouw zal naar verwachting een gering negatief effect hebben door het verdwijnen van fourageerbiotoop. Door eventuele sloop van gebouwen kunnen verblijfplaatsen verdwijnen. Om dit te bevestigen is een inspectie in het zomerseizoen nodig.

Aanbevelingen

Locatie Elzenbos

Algemeen

- De aanwezige houtwallen en hagen dienen te worden gehandhaafd
- Voor beoordeling van het effect op de Watervleermuis is aanvullend onderzoek in het zomerseizoen nodig.

Het negatieve effect op de Watervleermuis kan worden vermeden door niet te bouwen in de strook waarin zich de vliegroute van de Watervleermuizen bevindt. Daartoe zou een strook van tenminste 50 meter als een soort van groene corridor in de wijk worden uitgespaard.

Mitigatie van het effect zou er uit kunnen bestaan bij de bebouwing rekening te houden met de vliegroute onder andere door het vermijden van verlichting rond deze zone.

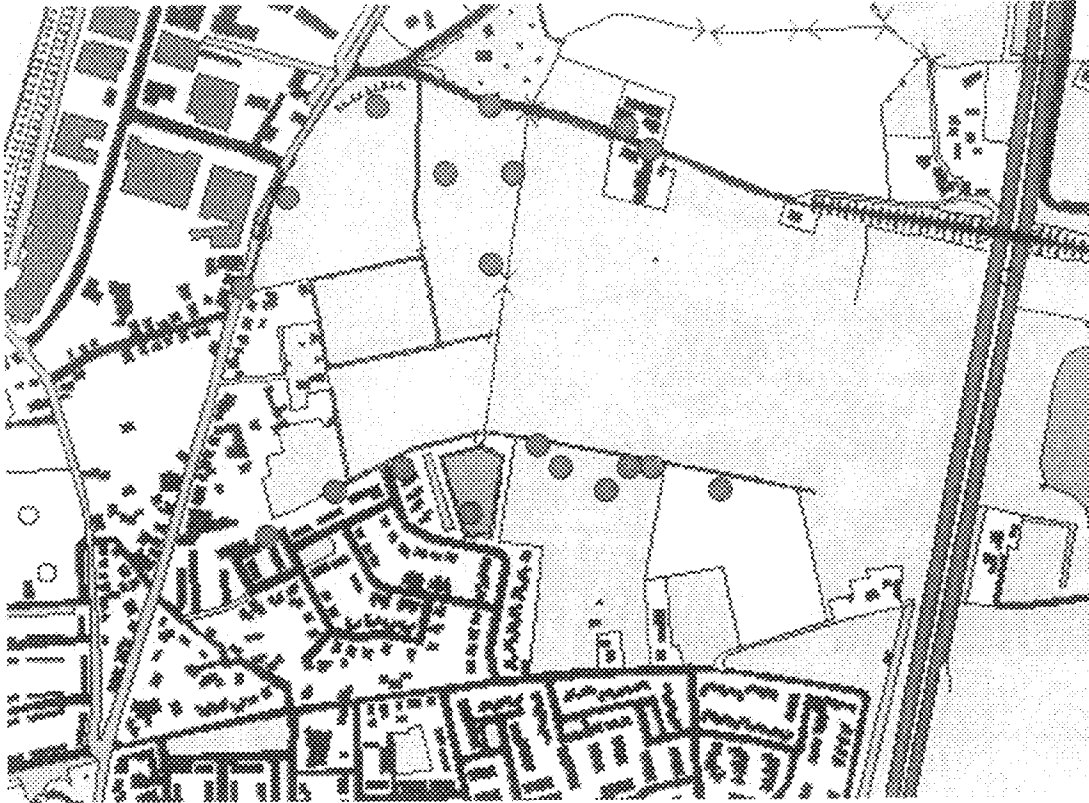
Compensatie van het effect zou mogelijk kunnen door een alternatieve vliegroute aan te bieden of een alternatief jachtgebied. Een waterpartij ten westen van de wijk, in de nabijheid van de begraafplaats, zou hiertoe kunnen dienen. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat vleermuizen erg traditioneel zijn in het gebruik van het landschap waardoor te verwachten is dat ze ofwel nog geruime tijd gebruik zullen maken van de bestaande route of de nieuwe route pas na lange tijd zullen leren kennen.

Locatie Lombok

De bomenlaan langs de Weverweg dient te worden gehandhaafd. Verlichting langs deze weg, moet zoveel mogelijk worden beperkt dan wel vermeden. Indien gebouwen gesloopt moeten worden zal een klein aanvullend onderzoek moeten worden uitgevoerd naar gebouwen als verblijfplaats in de zomer. Verlies van vleermuisverblijfplaatsen in gebouwen dient te worden gecompenseerd in de nieuwbouw.

Bijlage 1 Kaarten waarnemingen

Locatie Elzenbos

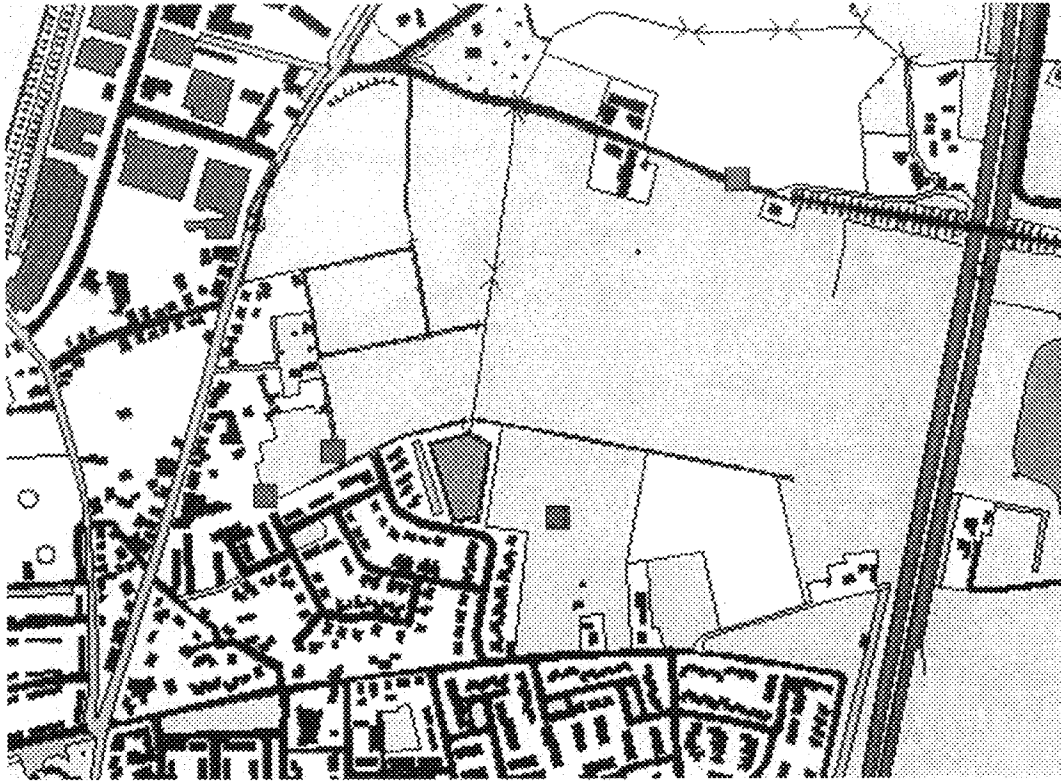

Legenda:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis

Locatie Eizenbos

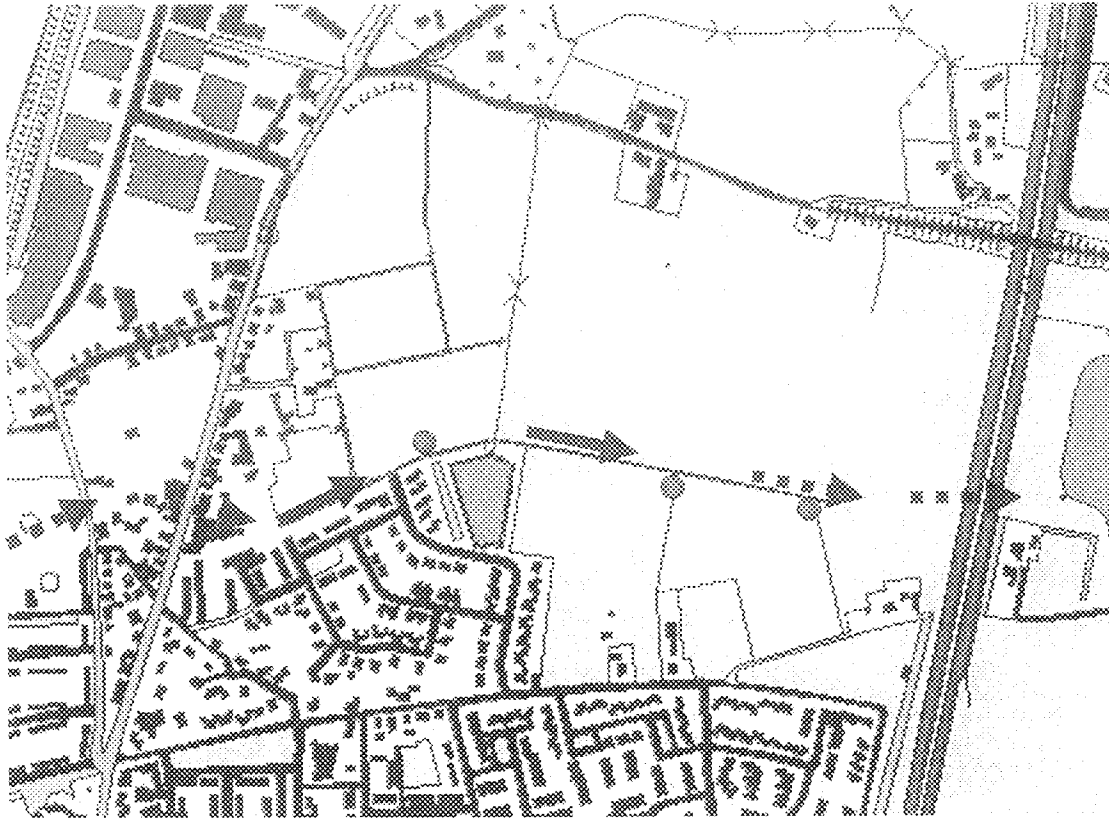

Legenda:

- Rosse vleermuis
- Laatvlieger

Locatie Elzenbos

Legenda:

- Watervieermuis
- Waargenomen vliegroule
- Vermeende vliegroule

